

KRACHTIG KLIMAATBELEID

**KLIMAATBEGROTING
2017-2020**

21-09-2016

GROENLINKS

EEN KRACHTIG KLIMAATBELEID

PRINSJESDAG MOET NIET ALLEEN OVER EURO'S GAAN

Al achttien jaar lang maakt GroenLinks een tegenbegroting bij de Miljoenennota. Vorig jaar is GroenLinks daarbij een nieuwe traditie gestart. Naast een tegenbegroting over miljarden euro's presenteert GroenLinks een klimaatbegroting over megatonnen CO₂. Een begroting moet kloppen, maar niet alleen in financiële zin. Ook op het gebied van klimaat mogen we de schuld niet doorschuiven naar toekomstige generaties. Ambitieuze maatregelen zijn nodig om de toekomst van ons en onze kinderen veilig te stellen. Het kabinetsbeleid schiet tekort om klimaatverandering tegen te gaan. Zelfs de eigen, ontoereikende, doelstellingen worden niet gehaald. Nederland loopt achter. Deze klimaatbegroting laat zien hoe ons land een noodzakelijke inhaalslag kan maken.

Het klimaat op onze aarde verandert en dat komt door menselijk handelen. De desastreuze gevolgen van de opwarming van de aarde voor mens en milieu worden steeds groter en duidelijker. Nu al nemen overstromingen en droogte toe, met rampzalige gevolgen voor de voedselproductie. Conflicten over schaarser wordend drinkwater en landbouwgrond lopen uit op oorlogen. GroenLinks wil dat de we in Nederland, in Europa en in de wereld er alles aan doen om de opwarming van de aarde een halt toe te roepen. De belangrijkste oorzaak van klimaatverandering is de uitstoot van broeikasgassen, vooral CO₂. Die uitstoot wil GroenLinks zo snel mogelijk terugbrengen.

Eind 2015 sloten wereldleiders in Parijs een wereldwijd klimaatakkoord. De belangrijkste afspraak is dat de gemiddelde temperatuurstijging op aarde onder de twee graden moet blijven. Landen moeten zelfs nastreven om het onder de anderhalve graad te houden. Er is werk aan de winkel: 195 landen, waaronder China, de VS en de landen van de EU moeten hun uitstoot terugdringen. Politici in Nederland kunnen zich niet langer verschuilen achter het argument dat de rest van de wereld niets doet. Overall komen groene initiatieven op. Europa is niet langer de absolute koploper, maar moet stevig aan de slag. Daarvoor is een afname van broeikasgassen met ten minste 55 procent in 2030 nodig voor de hele EU.

Voor de top in Parijs presenteerden GroenLinks en PvdA samen een voorstel voor een Klimaatwet. Vorige week hebben we het wetsvoorstel naar de Raad van State gestuurd. Met deze klimaatbegroting loopt GroenLinks vooruit op de wet. De Klimaatwet verplicht de regering namelijk om jaarlijks een klimaatbegroting te maken. Daarin staat hoeveel broeikasgassen wordt uitgestoten in het begrotingsjaar, welke maatregelen genomen worden om de uitstoot te verlagen en hoe dat past in het behalen van de lange termijn doelstelling. De systematiek is gebaseerd op de begrotingsaanpak rond de Miljoenennota, en geeft de minister-president een coördinerende rol. Prinsjesdag gaat dan niet meer alleen over euro's, maar ook over klimaat.

De doelstelling voor 2020 heeft GroenLinks gebaseerd op het vonnis van de rechter in de Urgenda-klimaatzaak. De rechter bepaalde in dit vonnis dat Nederland de uitstoot van gevaarlijke uitstoot van broeikasgassen in 2020 met minstens 25% moet verminderen ten opzichte van 1990. Anders brengt het regeringsbeleid, volgens de rechter, ons land in gevaar. GroenLinks laat in deze klimaatbegroting zien hoe we ruim 25% CO₂-uitstoot kunnen besparen. Op deze manier is het mogelijk om de rechterlijke uitspraak

uit te voeren.

De verlaging van de uitstoot in deze klimaatbegroting is minder dan in die van vorig jaar, onze ambitie niet. Wat vooral duidelijk wordt, is dat elk jaar wachten het moeilijker maakt de doelstellingen te halen. Toch zijn we er in deze klimaatbegroting in geslaagd aan te tonen dat 25 procent vermindering van de CO₂-uitstoot in 2020 mogelijk is. Nog een jaar studeren, zoals het Kabinet heeft gedaan, kunnen we ons niet veroorloven. De samenleving is al volop in beweging. Daarom zijn we hoopvol. Samen kunnen we Nederland duurzamer maken.

Jesse Klaver
Liesbeth van Tongeren

KEUZES OP HOOFDLIJNEN

In 2020 moeten we minstens 13 megaton minder CO₂ uitstoten. Om dit te bereiken zet GroenLinks in op de overgang naar schone energie en op energiebesparing¹.

We stimuleren de overgang naar schone energie bij bedrijven en huishoudens. Dat doen we door vervuilende vrachtwagens en leaseauto's meer te belasten, en schoner transport goedkoper te maken. Ook komt er een einde aan de smerigste energiebron: kolenstroom. We voeren een CO₂ heffing voor de elektriciteitscentrales in. Daardoor zullen de kolencentrales binnen enkele jaren sluiten.

Bij huishoudens stimuleren we energiebesparing doordat huishoudens, die hun woning verduurzamen, hun investering tot 10.000 euro van de belasting mogen aftrekken. Woningbouwcorporaties die investeren in de verduurzaming van hun woningbestand krijgen een forse korting op de verhuurdersheffing. Verder wordt het bedrijfsleven gestimuleerd om minder energie te verspillen, verhogen we de energiebelasting voor grootverbruikers en verduurzamen we de energievoorziening van industrie en diensten. Ook de landbouw is een grote vervuiler, met name door de uitstoot van de veeteelt. Daarom bouwen we de bio-industrie af. Als eerste stap verkleinen we de veestapel.

¹ De klimaatbegroting gaat over alle gassen die bijdragen aan het broeikaseffect. Deze broeikasgassen (NH₄, N₂O en F-gassen) zijn omgerekend in CO₂. Met het huidige en voorgenomen beleid halen we 19% reductie. We moeten dus minstens zes procentpunt meer doen. Dit betekent minstens 13 megaton minder CO₂.

Tabel: CO2-besparing in megaton in 2020³

	Sector	Besparing	Belangrijkste maatregelen	2017	2018
1	Energie	8,1	- CO2-heffing elektriciteitscentrales	X	
2	Transport	2,1	- Kilometerheffing		X
		0,4	- Uitstootbelasting vrachtwagens		X
		1,2	- Verhogen belasting vervuillende auto's, belastingvoordeel schone auto's en zuinige banden	X	
		0,1	- Terugdraaien snelheidsverhoging	X	
3	Industrie	0,2	- Energiebesparing door verhoging energiebelasting grootverbruikers	X	
		0,5	- Verduurzaming energievoorziening bedrijven	X	
		0,6	- Tender energiebesparing industrie	X	
		0,5	- Duurzaamheidseisen Energie-investeringsaftrek	X	
		0,1	- Restwarmteheffing		X
4	Huishoudens	0,5	- Investeringsaftrek energiebesparing huiseigenaren	X	
		0,4	- Beperken verhuurdersheffing i.c.m. groene investeringsplicht	X	
5	Landbouw	1,1	- Verkleining veestapel	X	
		0,9	- Normering methaanuitstoot gasmotoren	X	
6	Diensten	1,0	- Verduurzaming energievoorziening bedrijven	X	
	Totaal	17,8			

³ vermindering CO2-uitstoot waar mogelijk op basis van bijlagerapport IBO CO2, 2016. Uitstootbelasting vrachtwagens, duurzaamheidseisen energie-investeringsaftrek op basis Quickscan Emissiereductie 2020, PBL/ECN, 2015

UITGEBREIDE TOELICHTING MAATREGELLEN PER SECTOR

Energie

Nederland raakt langzaam gewend aan wind- en zonne-energie, maar loopt nog steeds achter. Om een inhaalslag te maken op landen als Duitsland en Denemarken moet de overheid kleine en grote initiatieven stimuleren. Daarnaast is het nodig om het verbruik van fossiele energie terug te dringen.

Het steenkoolverbruik van Nederland is in 2015 fors gestegen, terwijl elektriciteitscentrales op steenkool de grootste vervuilers zijn en er goede mogelijkheden zijn om onze stroomvoorziening te vergroenen. GroenLinks wil daarom een CO₂ norm instellen voor energiecentrales: centrales die meer CO₂ uitstoten dan de norm betalen een heffing. Hierdoor zullen voor 2020 alle kolencentrales gesloten zijn. De CO₂ norm kan in de toekomst verlaagd worden, zodat ook oudere gascentrales er onder komen te vallen.

Maatregelen²:

1. CO₂-heffing voor elektriciteitscentrales

Opbrengst in 2020: 8,1 megaton

² Bij de maatregelen in 2017 staan alleen de belastingmaatregelen die begin 2017 al van kracht kunnen gaan volgens het CPB. Sommige maatregelen staan bij meerdere sectoren genoemd.

Transport

Nederland is in beweging en stoot daarbij veel CO2 uit. Het wegverkeer kan veel schoner door het slimmer te belasten. GroenLinks wil de huidige wegenbelasting vervangen door een kilometerheffing. De kilometerheffing is eerlijker dan de huidige wegenbelasting. De wegenbelasting is immers een vast bedrag per jaar. De kilometerheffing betekent: wie meer rijdt, betaalt ook meer. GroenLinks wil dat de kosten per kilometer afhankelijk zijn van tijd, plaats en hoe vervuilend de auto is. Wie op drukke plekken of momenten rijdt, of in een vieze auto, betaalt een hoger tarief. In dunbevolkte gebieden geldt een lager tarief.

Hiermee samen hangt de milieuafhankelijke uitstootbelasting voor vrachtwagens (MAUT). Vrachtwagens betalen meer om de milieuschade te compenseren. Ook hier geldt: hoe vuiler de vrachtwagen, hoe hoger de heffing.

De kilometers die gereden worden, kunnen ook veel schoner. GroenLinks heeft hier drie maatregelen voor. Ten eerste wil GroenLinks voor leaserijders de bijtellingsregeling aanpassen. Uitgangspunt hierbij is het praktijkverbruik van auto's. Dieselgate heeft laten zien dat testresultaten onvoldoende betrouwbaar zijn om als basis voor fiscaal beleid te dienen. Zeer zuinige en zuinige auto's krijgen een lagere bijtelling. De bijtelling voor vervuilende auto's gaat omhoog. Ten tweede komt er voor particulieren een belastingvoordeel bij de aanschaf van een nieuwe of tweedehands zeer zuinige auto, hiermee wil GroenLinks stimuleren dat zeer zuinige leaseauto's in Nederland blijven na afloop van de leasetermijn. Ten derde worden vanaf 2017 alleen nog maar zuinige banden verkocht (energielabel A). Dit scheelt 4-5% van het brandstofverbruik.

De verhoging van de maximumsnelheid naar 130 kilometer per uur door het kabinet Rutte-II draaien we terug. Dat is beter voor de verkeersveiligheid, de luchtkwaliteit en het scheelt CO2.

Maatregelen:

1. Kilometerheffing (2018)
2. Uitstootbelasting vrachtwagens
3. Verhogen belasting vervuilende auto's, belastingvoordeel schone auto's en zuinige banden
4. Terugdraaien snelheidsverhoging

Opbrengst in 2020: 3,9 megaton

Industrie

Grootverbruikers in de industrie betalen tweehonderd keer zo weinig belasting over hun stroom als huishoudens. Vandaar dat de grote vervuilers geen financiële prikkel hebben om zuiniger met energie om te gaan. GroenLinks gaat de energiebelasting voor stroom en voor gas verhogen voor de grootste verbruikers. Bovendien wordt de vrijstelling voor energiebelasting afgeschaft. De Nederlandse Bank heeft deze afschaffing onlangs ook bepleit.

De goedkoopste manieren om de uitstoot van broeikasgassen terug te dringen, vind je in de industrie. Daarvoor moet de overheid investeringen in energie-efficiëntie afdwingen én stimuleren. Er bestaat een wettelijke plicht om besparingsmaatregelen te nemen die binnen vijf jaar terugverdiend worden in de Wet Milieubeheer. Hierop wordt amper gehandhaafd, GroenLinks wil veel meer handhaven. De zware industrie beperkt zich tot sommige maatregelen die al binnen twee jaar zijn terugverdiend.

Naast betere handhaving en een verhoging van de energiebelasting, wil GroenLinks besparing ook stimuleren. Er komt een tender energiebesparing voor de industrie. Bedrijven kunnen een subsidie krijgen voor een deel van de kosten van energiebesparende maatregelen. Deze maatregelen worden gefinancierd met de opbrengst van de hogere energiebelasting. Voor de bestaande energie-investeringsaftrek (EIA) worden duurzaamheidseisen gesteld aan bedrijven.

Het lozen van restwarmte door de industrie wordt in 2018 belast. De opbrengst wordt gebruikt voor het verminderen en beter benutten van restwarmte. Bijvoorbeeld voor het aanleggen van warmtenetten, die Groningen-gas kunnen vervangen.

Maatregelen:

1. Verhogen energiebelasting grootverbruikers
2. Verduurzaming energievoorziening bedrijven
3. Tender energiebesparing industrie
4. Duurzaamheidseisen energie-investeringsaftrek
5. Restwarmteheffing (2018)

Opbrengst in 2020: 1,9 megaton

Huishoudens

GroenLinks wil de energievoorziening van woningen en andere gebouwen flink verduurzamen. Huishoudens krijgen de mogelijkheid om belastingvrij te investeren in energiebesparing. Investerings zijn tot 10.000 euro aftrekbaar. GroenLinks verlaagt de verhuurdersheffing voor woningcoöperaties in ruil voor investeringen in verduurzaming van het sociale woningbestand. Bijvoorbeeld door isolatie of het plaatsen van zonnepanelen. Deze maatregelen leveren al in 2017 extra banen op.

Maatregelen:

1. Energiebesparing woningen
2. Beperken verhuurdersheffing in combinatie met groene investeringsplicht

Opbrengst in 2020: 0,9 megaton

Landbouw

Op dit moment houden we in Nederland ruim 4 miljoen koeien, 12 miljoen varkens en 87 miljoen kippen voor de productie van vlees, zuivel en eieren. Al die dieren dragen stevig bij aan de uitstoot van broeikasgassen. Zo draagt de landbouw voor 13 procent bij aan de nationale broeikasgasemissies. Alleen de melkveehouderij stoot al 15 megaton uit. In de tuinbouw zorgen gasmotoren voor de verwarming van de kassen. Een deel van het gas komt onverbrand vrij en draagt bij aan de broeikasemissies.

GroenLinks wil de bio-industrie afbouwen. Al in 2017 beginnen we met het verkleinen van de veestapel. Dit doen we onder andere door nieuwbouw van megastallen niet toe te staan en bestaande megastallen te sluiten, weidegang van koeien en voldoende buitenruimte voor varkens en kippen te verplichten en grondgebonden landbouw als standaard te zien. Alleen dan kunnen de problemen rondom het mestoverschot, dierziektes en de grootschalige productie van veevoer worden aangepakt. We moeten dieren weer gaan beschouwen als levende wezens in plaats van producten waar zo veel mogelijk aan moet worden verdiend. Zo helpen we de landbouw duurzamer en diervriendelijker te worden.

GroenLinks wil tot 2020 de melkveehouderij met minimaal 5 procent laten krimpen en de varkenshouderij met 15 procent. Bovendien scherpen we de norm voor methaanuitstoot uit gasmotoren aan.

Maatregelen:

1. Verkleinen veestapel.
2. Normering methaanuitstoot gasmotoren

Opbrengst in 2020: 2,0 megaton

Diensten

In de dienstensector vallen kleine en grote bedrijven, die te maken krijgen met veel van de maatregelen die hierboven beschreven staan. Bedrijven kunnen ook belastingvrij zelf en samen schone energie opwekken. Grote bedrijven gaan tegelijkertijd meer betalen voor hun vuile energie door de verhoging van de energiebelasting. Ook krijgen bedrijven te maken met de verhoging van de belasting op gas.

GroenLinks wil ook dat bedrijven sneller verduurzamen. Investerings die binnen vijf jaar terugverdiend zijn, moeten genomen worden. Dit staat al in de Wet Milieubeheer, maar moet ook afgedwongen worden. Vanaf 2017 worden bedrijven bovendien verplicht om op het vervangingsmoment gebruik te maken van isolatie, warmtepompen en zonneboilers. Deze investeringen moeten binnen twintig jaar terugverdiend kunnen worden.

Maatregelen:

1. Verduurzaming energievoorziening bedrijven

Opbrengst in 2020: 1,0 megaton